

ADVIES Nr. 1.689

Zitting van woensdag 20 mei 2009

Verlofstelsels en tijds krediet

x x x

2.327-2
2.358-1
2.359-2
2.367-1
2.377-1
2.384-1
2.386-1

ADVIES Nr. 1.689

Onderwerp : Verlofstelsels en tijdskrediet

Met betrekking tot bovengenoemd onderwerp heeft de Raad verschillende adviesaanvragen verkregen.

De bespreking van die adviesaanvragen werd toevertrouwd aan de commissie Individuele Arbeidsverhoudingen – Sociale Zekerheid.

Op basis van die besprekingen heeft de Raad op 20 mei 2009 navolgend eenparig advies uitgebracht.

x x x

ADVIES VAN DE NATIONALE ARBEIDSRAAD

I. ONDERWERP EN DRAAGWIJDTE VAN DE ADVIESAANVRAGEN

De heer A. DE DECKER, Senaatsvoorzitter, heeft op 28 april 2008 en 26 november 2008 het advies van de Nationale Arbeidsraad ingewonnen over respectievelijk een wetsvoorstel tot toekenning van een vergoeding aan de ouders van een gehospitaliseerd kind en een wetsvoorstel tot uitbreiding van het verlof voor de verzorging van een zwaar ziek gezins- of familielid.

Tijdens de werkzaamheden hierover heeft mevrouw J. MILQUET, minister van Werk en Gelijke Kansen, bij brief van 27 november 2008, de aandacht van de sociale partners gevestigd op een toepassingsprobleem van de collectieve arbeidsovereenkomst nr. 77 bis. Zij wijst erop dat werknemers die zich in een stelsel van progressieve werkhervatting bevinden, in overleg met de adviserend geneesheer van het ziekenfonds, vervolgens vanwege die deeltijdse tewerkstelling geen aanspraak kunnen maken op een stelsel van loopbaanvermindering krachtens de collectieve arbeidsovereenkomst nr. 77 bis aangezien die periode niet wordt geneutraliseerd.

Vervolgens heeft zij bij brief van 22 december 2008 het advies van de Raad ingewonnen over een ontwerp van koninklijk besluit dat ertoe strekt de bevallen werkneemster die dat wenst de mogelijkheid te geven aan het einde van het moederschapsverlof twee weken facultatief verlof om te zetten in een arbeidsperiode met verminderde arbeidsduur.

Hierover heeft de Raad vastgesteld dat dit een van de drie maatregelen is die de regering tijdens het begrotingsconclaf 2009 heeft genomen en al heeft uitgevoerd zonder eerst de sociale partners te raadplegen. De Raad heeft evenwel op 4 februari 2009 uit eigen beweging een eenparig negatief advies nr. 1.668 uitgebracht over de mogelijkheid om de laatste twee weken moederschapsverlof om te zetten in verlofdagen van postnatale rust.

Bovendien heeft de regering nog andere maatregelen uitgevoerd; zo heeft de programmawet van 22 december 2008 de termijn van dertig dagen waarbinnen het vaderschapsverlof kan worden opgenomen verlengd tot vier maanden en heeft het koninklijk besluit van 27 maart 2009 het ouderschapsverlof verruimd tot het kind twaalf jaar is.

Eveneens op 22 december 2008 heeft de minister van Werk de Raad opnieuw om advies verzocht over een voorstel om het recht op afwezigheid met behoud van het normaal loon ter gelegenheid van de plechtige communie te verruimen tot elke andere gelijkaardige gebeurtenis van een andere erkende religie en eveneens het standpunt van de Raad gevraagd betreffende een vlottende feestdag naar keuze van de werknemer.

Bij brief van 2 februari 2009 heeft zij de Raad dan herinnerd aan de beslissing van de regering van 28 november 2008 om de sociale partners conform het regeerakkoord te verzoeken een algemene evaluatie van de bestaande verlofstelsels uit te voeren.

Die algemene evaluatie moet de regering toelaten om, naast de drie maatregelen die ze reeds heeft genomen in het kader van het begrotingsconclaf voor 2009, een standpunt in te nemen over de verschillende van kracht zijnde verlofstelsels en de verschillende in het Parlement ingediende wetsvoorstellen.

In het kader van die evaluatie wenst de minister ook prioriteit te geven aan een aantal opties en verzoekt ze de Raad zich bij voorkeur uit te spreken over het rouwverlof (uitbreiding van drie naar tien werkdagen), het adoptieverlof (gelijk-schakeling met het moederschapsverlof) en het verlof voor de opvang van een zwaar ziek kind (versterking van het verlof voor medische bijstand).

Vervolgens heeft de heer A. DE DECKER, Senaatsvoorzitter, bij brief van 12 maart 2009, op verzoek van de commissie voor Sociale Aangelegenheden, het advies van de Nationale Arbeidsraad ingewonnen over een aantal wetsvoorstellen die bij de Senaat werden ingediend met betrekking tot de verlofstelsels.

Tot slot heeft de minister van Werk op 27 maart 2009 het advies van de Raad gevraagd over een ontwerp van koninklijk besluit dat ertoe strekt de werkloosheidsreglementering derwijze aan te vullen dat de dagen afwezigheid van het werk voor pleegzorg zouden worden gelijkgesteld met arbeidsdagen.

II. STANDPUNT VAN DE RAAD

A. Algemene beschouwingen

1. De Raad heeft de verschillende adviesaanvragen met de grootste aandacht onderzocht.

Hij merkt onmiddellijk op dat hij het noodzakelijk vindt om, gezien het grote aantal vraagstukken waarover hij met betrekking tot de verloven om advies wordt verzocht en waarvan sommige hierboven zijn vermeld, gefaseerd te werk te gaan en een voorrangsorte vast te stellen, om er een gepast gevolg aan te geven.

Dit advies is dan ook een interim-advies, dat aangeeft door welke grote lijnen de Raad zich zal laten leiden om zijn werkzaamheden in de onderhavige materie tot een goed einde te brengen.

2. Met betrekking tot de eerder vermelde maatregelen die de regering al heeft uitgevoerd zonder eerst de sociale partners te raadplegen, herinnert de Raad aan het eenparige negatieve advies nr. 1.668 dat hij op 4 februari 2009 uit eigen beweging heeft uitgebracht over de mogelijkheid om aan het einde van het moederschapsverlof twee weken facultatief verlof om te zetten in een arbeidsperiode met verminderde arbeidsduur.

In dat eenparige advies nr. 1.668 heeft de Raad fundamentele bezwaren geuit ten opzichte van die maatregel, na te hebben geconstateerd dat die maatregel was uitgevoerd; hij heeft bovendien betreurd dat de sociale partners daarover niet werden geraadpleegd.

3. Aangezien de regering, naast de drie voornoemde maatregelen die zij al heeft genomen tijdens het begrotingsconclaf 2009, in het kader van haar vraag naar een algemene evaluatie van de verlofstelsels, nog drie andere prioriteiten heeft aangegeven, namelijk het rouwverlof (uitbreiding van drie naar tien werkdagen), het adoptieverlof (gelijkschakeling met het moederschapsverlof) en het verlof voor de opvang van een zwaar ziek kind (versterking van het verlof voor medische bijstand), heeft de Raad het opportuun geacht zich in eerste instantie uit te spreken over die drie verlofvormen.

In deze fase heeft de Raad op unanieme wijze willen antwoorden op die laatste prioriteit van de regering en daardoor ook op de adviesaanvraag van de heer A. DE DECKER, voorzitter van de Senaat, over een wetsvoorstel tot toekenning van een vergoeding aan de ouders van een gehospitaliseerd kind. Dat antwoord is terug te vinden in advies nr. 1.690 dat de Raad op hetzelfde ogenblik als dit advies heeft uitgebracht.

Over de andere twee prioriteiten van de regering en over de adviesaanvraag van de minister van Werk betreffende het pleegzorgverlof spreekt hij zich hierna in dit advies uit.

4. In een tweede fase zal de Raad alle bestaande verlofstelsels grondig evalueren met het doel hierover tot een gezamenlijke analyse en evaluatie te komen uiterlijk tegen 31 december 2009.

Hij wijst er nu al op dat die evaluatie tot doel heeft een duidelijk en eenvoudig rechtskader vast te stellen en evenwichtige en geharmoniseerde oplossingen te vinden, rekening houdend met de groeiende verscheidenheid van de bestaande verloven en gelet op de vergoeding ervan alsook op de budgettaire gevolgen die ermee gepaard gaan.

Volgens hem moet die evaluatie worden gezien in het algemene kader van de combinatie arbeid-gezin, met constante aandacht voor de beheersbaarheid van die verlofstelsels uit het oogpunt van arbeidsorganisatie, transparantie en eenvoud.

Bovendien zullen ook het kader dat op Europees niveau ter zake is uitgestippeld en de daaruit ontstane beginselen tot die evaluatie kunnen bijdragen.

In die context moet volgens de Raad eerst een onderzoek worden gewijd aan het geheel van bestaande verlofstelsels in het licht van de maatschappelijke behoeften waaraan ze kunnen voldoen en moeten ze, indien nodig, worden aangepast aan de maatschappelijke ontwikkelingen en inzonderheid aan nieuwe sociale behoeften die ontstaan.

Op die manier wil hij onder andere een regeling uitwerken voor eventuele discriminerende situaties, met name als gevolg van het ontstaan van andere soorten van gezinnen, zoals de nieuw samengestelde gezinnen en de eenoudergezinnen.

Naar aanleiding daarvan wenst de Raad zich bovendien ook te buigen over het probleem van eventuele overlappingsen tussen de bestaande verlofstelsels, omdat het namelijk kan zijn dat men door een wildgroei van nieuwe verlofstelsels geen oog heeft voor de aan zijn evaluatie ten grondslag liggende doelstellingen inzake evenwicht, transparantie, eenvoud en harmonie.

Nu die gedragslijnen zijn uitgetekend, wenst de Raad in het kader van die evaluatie en op basis van de daartoe noodzakelijke gegevens, ook aandacht te besteden aan de verschillende bij de Senaat in behandeling zijnde wetsvoorstellen waarover hij nu is geraadpleegd.

Om zijn werkzaamheden tot een goed einde te kunnen brengen en tot een duidelijk en eenvoudig rechtskader in die materie te kunnen komen, verzoekt de Raad de beleidsmakers dan ook met aandrang op de resultaten van die evaluatie te wachten alvorens initiatieven te nemen.

De Raad acht het dienaangaande noodzakelijk dat een wettelijke basis wordt gelegd opdat systematisch zijn advies wordt ingewonnen telkens als de beleidsmakers nieuwe wetgevende initiatieven nemen in het kader van de verschillende verlofstelsels.

5. Naast de verbintenis die is aangegaan onder punt 4, verbindt de Raad er zich ook toe om uiterlijk tegen 31 december 2009 het vraagstuk van de herinschakeling van langdurig zieken te regelen door een aanpassing, op 1 januari 2010, van de collectieve arbeidsovereenkomst nr. 77 bis van 19 december 2001 tot invoering van een stelsel van tijdskrediet, loopbaanvermindering en vermindering van de arbeidsprestaties tot een halftijdse betrekking; daarmee zal overigens een antwoord worden gegeven op de desbetreffende vraag van mevrouw MILQUET.

B. Rouwverlof en adoptieverlof

De Raad constateert dat de regering hem in het kader van haar verzoek om een algemene evaluatie van de bestaande verlofstelsels heeft verzocht zich bij voorrang uit te spreken over drie dossiers, namelijk de uitbreiding van het rouwverlof, de verlenging van het adoptieverlof en de opvang van een zwaar ziek kind.

Voor die laatste prioriteit verwijst de Raad naar zijn advies nr. 1.690 in antwoord op de adviesaanvraag van de heer A. DE DECKER, voorzitter van de Senaat, over een wetsvoorstel tot toekenning van een vergoeding aan de ouders van een gehospitaliseerd kind.

De Raad merkt daarnaast op dat het prioritaire dossier betreffende het rouwverlof tot doel heeft dat verlof uit te breiden van drie naar tien wettelijke afwezigheidsdagen naar aanleiding van het overlijden van een naast familielid.

Hij meent in dat verband dat het voorstel om de wettelijke regeling voor de afwezigheidsdagen naar aanleiding van het overlijden van een naast familielid te verruimen een lofwaardig initiatief is. Het heeft immers de bedoeling meer ruimte te bieden voor een essentiële behoefte in de persoonlijke levenssfeer, in het kader van de combinatie arbeid-gezin.

Hij vindt echter dat het voorstel, zoals het is geformuleerd, niet geschikt is daar het spijtig genoeg niet toelaat tegemoet te komen aan de behoeften inzake organisatie van het werk en combinatie arbeid-gezin van de werkgevers en de werknemers.

De Raad constateert verder dat de regering zich niet heeft uitgesproken over de budgettaire gevolgen van een dergelijke uitbreiding van het rouwverlof. Hij herinnert dienaangaande aan zijn adviezen nr. 1.440 van 19 maart 2003 en nr. 1.460 van 16 maart 2004 betreffende de verlenging van het rouwverlof; in die adviezen wordt de regering verzocht om, indien zij een dergelijke maatregel ten uitvoer wil leggen, te voorzien in een eigen financiering ervan in het kader van de algemene begroting, buiten de sociale zekerheid, die de volledige kosten dekt, zowel van de te betalen uitkeringen in de verzekering voor arbeidsongeschiktheid als van het verlies van te innen bijdragen voor die dagen rouwverlof.

Wat ten slotte de laatste door de regering aangegeven prioriteit betreft, merkt de Raad op dat het erom gaat het adoptieverlof te verlengen, zodat de duur ervan dezelfde is als de duur van het moederschapsverlof.

De Raad brengt dienaangaande in herinnering dat de duur van het moederschapsverlof, d.i. 15 weken, vooral is ingegeven door lichamelijke redenen die verband houden met de bevalling en die in verschillende internationale instrumenten worden erkend. Aangezien dat aspect alleen eigen is aan het moederschapsverlof, kan de Raad niet instemmen met de verlenging van het adoptieverlof tot 15 weken.

Met die beschouwingen meent de Raad te hebben geantwoord op de drie prioritaire vragen van de regering.

C. Pleegzorgverlof

De Raad merkt op dat de minister van Werk hem bij brief van 27 maart 2009 om advies heeft verzocht over een ontwerp van koninklijk besluit dat tot doel heeft de werkloosheidsreglementering derwijze aan te vullen dat de dagen afwezigheid van het werk met het oog op het verstrekken van pleegzorg worden gelijkgesteld met arbeidsdagen.

Na onderzoek betuigt de Raad zijn instemming met het voorgelegde ontwerp van koninklijk besluit, maar hij wijst er toch op dat het noodzakelijk is bijzondere bepalingen vast te stellen voor de atypische arbeidsregelingen, met inbegrip van deeltijdse arbeid.

Hij herinnert in dat verband aan zijn positieve advies nr. 1.439 van 19 maart 2003 over een ontwerp van koninklijk besluit dat de zeven gesolidariseerde dagen vaderschapsverlof voor de jaarlijkse vakantie wilde gelijkstellen met effectieve arbeidsdagen, zowel voor het aantal vakantiedagen als voor het vakantiegeld.

In dat advies heeft de Raad gevraagd dat regelgevende bepalingen zouden worden vastgesteld voor de werknemers die in atypische arbeidsregelingen zijn tewerkgesteld, zodat de afwezigheid wegens vaderschapsverlof wordt beperkt tot een totale duur van maximum twee keer de gemiddelde wekelijkse arbeidsduur van de werknemer. Hij betreurt dat geen maatregelen in die zin zijn genomen en verzoekt om alsnog in de noodzakelijke bepalingen daaromtrent te voorzien.

In de lijn van zijn advies nr. 1.439 dringt de Raad er dan ook op aan dat voor de werknemers die in atypische arbeidsregelingen, met inbegrip van deeltijdse arbeid, zijn tewerkgesteld, wordt voorzien in specifieke bepalingen - gebaseerd op evenredigheid - met betrekking tot de gelijkstelling van de dagen afwezigheid voor pleegzorg met arbeidsdagen.

De Secretaris,

De Voorzitter,

J.-P. Delcroix

P. Windey